

Společenská zodpovědnost (1Pt 2,11–3,7)

Texty na tento týden

1Pt 2,11–3,7; Sk 5,27–32; Ga 3,27.28

Základní verš

„Především mějte vytrvalou lásku jedni k druhým; vždyť láska přikryje množství hříchů.“ (1Pt 4,8)

Apoštol Petr se ve svém prvním listu věnuje i některým složitým společenským otázkám, které byly v tehdejší době aktuální. Jedna z nejdůležitějších zněla: Jaký postoj by měli mít křesťané k tyranské a morálně zkažené vládě pohanské Římské říše, pod jejíž vliv většina křesťanů tehdy patřila? Co radí Petr svým čtenářům a co tato slova znamenají dnes pro nás?

Jak by měli křesťanští otroci reagovat, když s nimi jejich pán zachází nespravedlivě a krutě? A i když se dnešní vztahy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci liší od vztahů mezi pány a otroky v první století, tak i dnes je v pracovních vztazích mnoho nespravedlnosti, špatné komunikace a nerozumnosti. Petrova slova mají co říci i do dnešní situace. Petr vede své čtenáře k Ježíši a ukazuje, jak reagoval na špatné zacházení ze strany těch, kteří měli moc. Právě Kristův příklad je pro křesťany vzorem, jak je možné čelit ústrkům a nespravedlnosti (1Pt 2,21–24).

Jak by se k sobě měly chovat manželské páry? A jak by manželé měli řešit rozdíly v otázkách, jakými je například náboženské vyznání?

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Církev a stát (1Pt 2,11–15)

¹¹Milovaní, v tomto světě jste cizinci bez domovského práva. Prosím vás proto, zdržujte se sobeckých vášní, které vedou boj proti duši, ¹²a žijte vzorně mezi pohany; tak aby ti, kdo vás osočují jako zločince, prohlédli a za vaše dobré činy vzdali chválu Bohu „v den navštívení“. ¹³Podříďte se kvůli Pánu každému lidskému zřízení – ať už králi jako svrchovanému vládci, ¹⁴ať už místodržícím jako těm, které on posílá trestat zločince a odměňovat ty, kteří jednají dobře. ¹⁵Taková je přece Boží vůle, abyste dobrým jednáním umlčovali nevědomost nerozumných lidí. (1Pt 2,11–15)

Osobní studium

Přestože Bible byla napsána před mnoha lety, má řešení i pro závažné problémy dnešní doby. Jednou z těchto oblastí je vztah křesťanů k vládě a jejím představitelům.

V některých případech je tento vztah poměrně nejasný. Ve Zj 13 je zmiňován čas, kdy poslušnost vůči politickým silám bude znamenat neposlušnost vůči Bohu. V těchto případech mají být naše postoje a rozhodnutí jasná.

Jak je možné shrnout postoje křesťanů k vládě, jak je popisuje Petr v 1Pt 2,11–17? Jak je možné tyto principy aplikovat na dnešní společnost? Které myšlenky se mohou zdát problematické? Proč?

Se zkažeností Římské říše měli zkušenost všichni, kteří žili na jejím území. V celém systému bylo stále více lidí, kteří prosazovali své plány pomocí násilí. Každý náznak odporu se setkal s násilným potlačením. Jako trest bylo používáno mučení a smrt ukřižováním. Představitelé římské vlády – včetně císařů – byli prosáknuti různými zvrácenostmi a nemorálností. Vládnoucí elita uplatňovala svou moc s ohromnou arogantností a bezohledností. Navzdory tomu apoštol Petr své čtenáře vyzývá, aby respektovali autoritu každého lidského zřízení v říši – ať už šlo o císaře, krále nebo jiné vládce (1Pt 2,13,14).

Petr tvrdí, že je to Bůh, kdo posílá vládce „trestat zločince a odměňovat ty, kteří jednají dobře“ (1Pt 2,14). Proto mají velký vliv na chod celé společnosti.

Je pravdou, že navzdory všem svým chybám, poskytovala Římská říše určitou míru stability. Dokázala zabezpečit svobodu. Přinášela sice tvrdou spravedlnost, která však byla založena na určitých zákonných normách, zákonech a pravidlech. Vláda zabezpečovala stavbu cest, zavedla daňový systém, z něhož byly podporovány potřeby vojska. Řím vytvořil prostředí, v němž mohlo obyvatelstvo nejen početně růst, ale v mnoha oblastech i prosperovat. Petrovým slovům na adresu vládců je potřeba rozumět z tohoto úhlu pohledu. Samozřejmě, žádná vláda není dokonalá. A v souvislosti s pozdějším krutým pronásledováním křesťanů rozhodně nebyla spravedlivá a dokonalá ani vláda, pod níž žili věřící, o kterých Petr psal. Od Petra se však můžeme naučit, že by věřící měli být dobrými občany a měli by se řídit zákony své země, pokud nejsou v rozporu s jejich vírou – a to navzdory nedokonalosti a nespravedlnosti vlády.

Aplikace

Proč je důležité, aby křesťané byli co nejlepšími občany – a to i navzdory komplikované politické či společenské situaci? Co můžeš udělat pro zlepšení společnosti, v níž žiješ? Co pro její zlepšení může udělat váš sbor?

Páni a služebníci (1Pt 2,18–25)

¹⁸Služebníci, podřizujte se ve vsí bázni pánům, nejen dobrým a mírným, nýbrž i tvrdým. ¹⁹V tom je totiž milost, když někdo pro svědomí odpovědné Bohu snáší bolest a trpí nevinně. ... ²¹K tomu jste přece byli povoláni; vždyť i Kristus trpěl za vás a zanechal vám tak příklad, abyste šli v jeho slépějích. (2Pt 2,18.19.21)

Osobní studium

Jak je možné rozumět komplikovanému kontextu 1Pt 2,18–25 v souvislosti s otroctvím? Které principy jsou aplikovatelné i pro naši společnost?

Je zřejmé, že apoštol Petr otroctví ani neschvaluje, ani nepodporuje. Jde mu spíše o duchovní radu, jak řešit záležitosti v složitých okolnostech, které se nedaly v dané situaci změnit.

Řecké slovo „oiketai“, které je v 1Pt 2,18 přeloženo jako „služebníci“, bylo používáno pro označení domácích sluhů. V Novém zákoně se většinou objevuje slovo „doulos“, které se překládá jako „otrok“. Apoštol Pavel ho používá například v Ef 6,5, kde dává otrokům podobnou radu jako apoštol Petr služebníkům.

Římská říše se dělila na různé společenské třídy. Otroci byli považováni za vlastnictví pána a byli mu zcela podřízeni. Bylo jen na něm, jak se bude k otrokům chovat. Sluhové či služebníci byli různého původu – mohlo jít o vojáky z poražených armád, o děti otroků nebo o ty, kteří se sami „prodali“ do otroctví, aby splatili své dluhy. Některým služebníkům i otrokům byla svěřena poměrně velká zodpovědnost. Mohli se starat o majetek, podílet se na chodu podnikání svého pána či vzdělávat jeho děti.

Otok mohl být vykoupen na svobodu. Apoštol Pavel používá tohoto příměru, když vysvětluje, co pro nás udělal Ježíš (Ř 3,24; Ef 1,7; Ko 1,14).

Někteří první křesťané byli otroci. Nacházeli se ve společenském zřízení, které nemohli změnit. Ti, kteří měli obzvlášť kruté či přísné pány, se nacházeli ve svízelné situaci. Avšak různým těžkostem a zkouškám museli čelit i otroci, jejichž páni se chovali přijatelně. Petr vybízí ty křesťany, kteří byli otroky, aby se chovali podle principů Nového zákona. Otroci se měli podřít a vydržet (1Pt 2,18–20) – stejně jako trpěl a nesl svůj osud Kristus (1Pt 2,21–23). Skutečný Kristův postoj se totiž zjevuje právě tehdy, když člověk trpělivě snáší nespravedlivé utrpení. Podobně jako Ježíš, tak ani křesťané nemají reagovat násilně či agresivně. Podobně jako Kristus, i oni měli vše vložit do rukou spravedlivého Soudce (1Pt 2,13).

Aplikace

Které praktické aplikace můžeš vyvodit z Petrových slov? Znamenají jeho slova, že nikdy nemáme bojovat za svá práva?

Křesťanství a společenské zřízení

¹⁵*Taková je přece Boží vůle, abyste dobrým jednáním umlčovali nevědomost nerozumných lidí.*

¹⁶*Jste svobodni, ale ne jako ti, jimž svoboda slouží za plášť nepravosti, nýbrž jako služebníci Boží.* ¹⁷*Ke všem lidem mějte úctu, bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále ctěte. (1Pt 2,15–17)*

²⁷*Když je přivedli, postavili je před radu a velekněz je začal vyslychat: ²⁸„Důrazně jsme vám zakázali učit o tom člověku, a vy jste tím svým učením naplnili celý Jeruzalém; a na nás byste chtěli svalit odpovědnost za jeho krev!“ ²⁹Petr a apoštolové odpověděli: „Boha je třeba víc poslouchat než lidi. ³⁰Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabil; ³¹toho Bůh vyvýšil jako vůdce a spasitele a dal mu místo po své pravici, aby přinesl Izraeli pokání a odpuštění hříchů. ³²My jsme svědkové toho všeho a s námi Duch svatý, kterého Bůh dal těm, kdo ho poslouchají.“ (Sk 5,27–32)*

Osobní studium

Petr i Pavel věděli, že lidská společenská uspořádání i vlády mají nedostatky a někdy je jejich jednání špatné. Nakonec, oba měli nepříjemné zkušenosti s představiteli vlády i náboženskými vůdci. Navzdory tomu však Petr i Pavel vyzývají prvotní křesťany, aby se podřídili lidským autoritám (1Pt 2,13–17; Ř 13,1–10). Zdůrazňují, že křesťané mají platit daně a podílet se na zákony určených povinnostech. Pokud to je možné, tak by křesťané měli být příkladnými občany.

Jaký je podle Sk 5,27–32 vztah mezi podřízením se vrchnosti, o němž píše apoštol Petr (1Pt 2,13–17), a jednáním Petra a ostatních apoštolů ve zmíněné události? Je rozpor mezi slovy a jednáním apoštola Petra?

Počáteční rozmach křesťanské církve vedl k zatčení Petra a Jana (Sk 4,1–23). Vyslychali je náboženská představitelá, starší lidu i zákoníci. Potom je propustili s příkazem, aby přestali o Ježíši učit (Sk 4,18). Petr a apoštolové však odpověděli: „Boha je třeba poslouchat více než lidi“ (Sk 5,29; ČSP).

Jaký je kontext slov apoštola Petra ve Sk 5,29? Jaký důležitý princip se nachází v jeho slovech? Jak je ho možné aplikovat na dnešní dobu a společnost?

Apoštol Petr nebyl v této otázce pokrytec – neřikal něco, a dělal něco jiného. Když byl postaven před rozhodnutí následovat Boha, nebo poslechnout lidský příkaz, jeho volba byla jasná. A i když mají křesťané podporovat nadřízené, vedoucí i vládu, mají zároveň usilovat o dosažení společenských změn. Pokud jde o etické otázky, křesťané by měli usilovat o podporu takových společenských změn, které odrážejí principy a hodnoty Ježíšova učení. Způsob, jakým se to má uskutečňovat, závisí na mnoha faktorech. Být věrným a oddaným občanem samozřejmě neznamená, že by křesťané neměli usilovat o zlepšení společenských poměrů.

Aplikace

Jak bychom měli aplikovat univerzální příkaz z Lv 19,18 a Mt 22,39 na úsilí o změnu společenských poměrů nebo konkrétních pravidel, jež by mohly zlepšit život ostatních lidí?

Manželky a manželé (1Pt 3,1–7)

1Stejně i vy ženy, podřizujte se svým mužům; i když se někteří z nich vzpírají Božímu slovu, můžete je beze slov získat svým jednáním, 2když uvidí váš čistý život v báni Boží. ... 7Stejně i muži: když žijete se svými ženami, mějte pro ně porozumění, že jsou slabší; a prokazujte jim úctu, protože jsou spolu s vámi dědičkami daru života. Tak vašim modlitbám nebude nic překážet. (1Pt 3,1.2.7)

Osobní studium

Jakou důležitou podmínku zmiňuje Petr v 1Pt 3,1–7? Jaký vliv může mít na manželství v dnešní době?

V tomto textu se nachází důležitý klíč, díky němuž může čtenář správně pochopit tematiku, kterou Petr řeší. Hned v prvním verši apoštol zmiňuje manželky, kteří se „vzpírají Božímu slovu“. Petr tu mluví o tom, jaký postoj má zaujmout křesťanka, která je provdána za muže, jenž nevěří.

Pokud je žena vdaná za nevěřícího muže (resp. muže, který s ní nesdílí stejné vyznání víry či náboženství), tak se v manželství objevují problémy. Jak by se tato situace měla řešit? Měla by tato žena opustit svého muže? Petr, podobně jako na jiném místě Pavel (1K 7,12–16), neříká, že by měly křesťanské manželky opustit své nevěřící muže. Zdůrazňuje, že by tyto ženy měly žít příkladným životem.

Role ženy v prvním století v Římské říši závisela na konkrétní společenské situaci. Římské manželky měly například mnohem víc zákonných práv, která se týkala majetku a odškodnění, než většina žen, které Petr oslovuje ve svém listu. V prvním století zákony bránily ženám, aby se angažovaly v politice, ve vládě a ve vedoucích náboženských pozicích. Petr vyzývá křesťanky, aby přijaly takové standardy života, které v daném kontextu považovali lidé za vhodné. Zdůrazňuje čistotu a úctu (1Pt 3,2). Naznačuje, že křesťanská žena by měla více dbát o svoji vnitřní krásu než o vnější zkrášlování exotickými účesy, drahým oblečením a šperky, které jsou sice na první pohled viditelné, ale nic nevypovídají o skutečném charakteru (1Pt 3,3–5). Křesťanská žena by si měla počínat tak, aby se křesťanství stalo přitažlivým i pro člověka, který je jí nejbližší – pro jejího manžela.

Petrova slova není možné použít jako „zbraň“, kterou bude manžel vysvětlovat špatné zacházení se svou ženou. Petr zdůrazňuje, že muži mají v manželství prokazovat svým ženám úctu (1Pt 3,7).

Přestože se Petr soustřeďuje především na složitosti manželství mezi věřící ženou a nevěřícím manželem, v jeho slovech je možné vysledovat principy ideálního křesťanského manželství: křesťanští manželé si mají být vzájemnou oporou a mají žít čestně a bezúhonně, protože Bohu vzdávají úctu i svým každodenním jednáním.

Aplikace

Které ze vzpomenuých principů chybí v dnešních manželstvích (a v mezilidských vztazích všeobecně) nejvíc? Kterými principy, jež apoštol Petr vyjmenovává, se potřebuješ ve svém životě řídit?

Sociální vztahy z Pavlovy perspektivy

27Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. 28Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši. (Ga 3,27.28)

11Milovaní, v tomto světě jste cizinci bez domovského práva. Prosím vás proto, zdržujte se sobeckých vášní, které vedou boj proti duši, 12a žijte vzorně mezi pohany; tak aby ti, kdo vás osočují jako zločince, prohlédli a za vaše dobré činy vzdali chválu Bohu „v den navštívení“. (1Pt 2,11.12)

Osobní studium

Apoštol Pavel se ve svých listech na více místech zabývá podobnými tématy jako Petr. Pavlovy názory jsou v nápadné shodě s tím, co píše Petr. Například vyzývá své čtenáře, aby se podřídili „vládní moci“ (Ř 13,1). Podle Pavla jsou vládcové ustanoveni Bohem a nejsou postrachem pro ty, kteří činí dobro, ale pro ty, kteří způsobují zlo (Ř 13,1.3). To je důvodem, proč Pavel křesťany vyzývá: „Dávejte každému, co jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; úctu, komu úctu; čest, komu čest“ (Ř 13,7).

Pavel zdůrazňuje i to, že ženy, které jsou vdané za nevěřící muže, mají žít příkladným životem, což může vést k posvěcení jejich manželů – a tedy k jejich odevzdání se Kristu (1K 7,12–16). Pavlova definice křesťanského manželství vychází ze vzájemné důvěry. Manželé mají milovat své manželky tak, jako Kristus miloval církev (Ef 5,25). Kromě toho Pavel zmiňuje, že otroci mají poslouchat své pozemské pány podobně, jako by poslouchali Krista (Ef 6,5).

Je tedy zřejmé, že Pavel přijímal zákonem daná společenská pravidla a hranice. Vnímal také, co je za daných okolností možné ve společnosti změnit, a co změnit nelze. V křesťanství viděl sílu, která v konečném důsledku může vést ke změně společnosti a jejího pohledu na člověka. Podobně jako se Kristus nesnažil o žádnou politickou revoluci s cílem změnit společenskou situaci, tak o to neusiloval ani Pavel a Petr. Změna se však může uskutečnit díky vlivu věrných a bohabojných lidí na společnost, v níž žijí.

Aplikace

Jakou aplikaci je možné najít v Ga 3,27–29? Jak by se měli – díky Kristovu dílu – k sobě navzájem chovat křesťané? V čem a jak by se měl změnit tvůj přístup k ostatním křesťanům?

Podněty k zamyšlení

Ellen Whiteová zastávala názor, že adventisté mají být dobrými občany a mají ctít místní zákony. Při určitých příležitostech dokonce prohlásila, že se členové nemají otevřeně a provokativně stavět proti místním nedělním zákonům a nařízením. To znamenalo, že i když mají podle Božího přikázání zachovávat svatost soboty jako sedmého dne, neměli úmyslně přestupovat místní nařízení, které zakazovalo práci v neděli. V jednom konkrétním případě však velmi jasně vystoupila proti tomu, aby se adventisté řídili vydaným zákonem. Když otrok utekl svému vlastníkovvi, tak zákon nařizoval, aby byl vrácen jeho majiteli. Ellen Whiteová ostře vystupovala proti tomuto zákonu a vyzvala adventisty, aby se jím neřídili, přestože by to mohlo mít neblahé důsledky. „Pokud jsou lidské zákony v rozporu s Božím slovem, máme poslouchat Boží přikázání, ať už jsou důsledky jakékoliv. Zákon naší země přikazuje, abychom vrátili otroka jeho majiteli. Tímto zákonem se však neřídíme a budme připraveni snášet důsledky porušení tohoto zákona. Otroek není majetkem žádného člověka. Jeho jediným Pánem je Bůh. Žádný člověk nesmí vzít do rukou Boží právo a přivlastnit si ho.“ (1T 201.202)

K tématu je možné přečíst si kapitoly „Nadcházející boj“, „Naše jediná jistota“ a „Doba soužení“ z knihy Velké drama věků.

Otázky k rozhovoru

1. *Uvažujte společně nad aplikační otázkou, která byla zmíněna v pondělí. Opravdu křesťané nikdy nemají bojovat za svá práva? Jaká jsou vlastně naše práva?*
2. *Diskutujte společně o křesťanech, kteří měli silný vliv na společnost a pomohli ji změnit k lepšímu. Co se z těchto příkladů můžeme naučit a v čem mohou pro nás být inspirací?*
3. *Existují případy, kdy se křesťané místo změny nějaké nespravedlnosti či špatnosti ve společnosti přičinili o jejich akceptování a ospravedlnění, či dokonce situaci ve společnosti sami zhoršili? Co se z těchto příkladů můžeme naučit?*
4. *Apoštol Petr napsal: „krále ctěte“ (1Pt 2,17). Tehdy byl králem, resp. císařem, velmi pravděpodobně Nero, jeden z nejbrutálnějších a nezkaženějších císařů. Jaké poučení nám z toho vyplývá? Jak nám může při porozumění Petrovým slovům pomoci úvod tohoto verše: „Ke všem lidem mějte úctu, bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále ctěte“?*
5. *Jaké je v 1Pt 2,21–25 obsaženo poselství? Jakou naději nám nabízí? Jaká výzva je obsažena v těchto verších? Jednáme podle této výzvy? Jak můžeme lépe následovat příklad Ježíše Krista?*

Praktický závěr

- ▶ *Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?*

Podněty k modlitbám

- ▶ *Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.*
- ▶ *Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?*
- ▶ *Modlete se i za lidi ve svém okolí (přítele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.*